

Prendre el nom d'Espriu en va

Ara que ens hem habituat a parlar de drets intel·lectuals, hauríem de recordar amb quina freqüència la poesia és objecte de saqueig. Quan es mor algú, busquem un poema per copiar-lo al recordatori. Quan ens enamorem, en busquem un altre que comuniqui el que sentim a l'objecte del nostre amor. També hi ha qui busca poemes per propagar les seves idees: aquest és el rerefons de l'article *El fracàs d'Espriu?* que Victor Martínez-Gil ha publicat a la revista *Indesinenter*, dedicada a l'escriptor de Santa Coloma de Farners. Martínez-Gil, professor de literatura catalana a la UAB, parteix de l'article *El fracàs de l'Espriu* (amb article personal i sense interrogant), publicat per Jordi Pujol el 2009. L'expresident prenia la part pel tot i reduïa Espriu a una sola idea: l'entesa de Catalunya amb Espanya, un dels vectors de *La pell de brau* (1960). Per extensió, Pujol convertia el fracàs de l'entesa amb Espanya en el fracàs de l'autor del poemari. Arran d'aquest article, la premsa es va omplir d'altres opinions a l'entorn d'Espriu i de la relació entre Catalunya i Espanya. Algunes eren matissades, però d'altres insistien a considerar Espriu com un mer partidari de la *conllivancía*. Ara bé, com ens recorda Martínez-Gil, *La pell de brau* no és un assaig polític amb pretensions de validesa eterna, sinó un poemari prou complex del qual el mateix autor es va distanciar amb el temps. D'altra banda, sembla raonable distingir entre l'iberisme de mitjan segle XX i l'espanyolisme del segle XXI o bé –per utilitzar els termes del mateix Espriu– entre Sepharad i Konilòsia. En ocasió dels centenaris de Josep Pla o, darrerament, de Joan Maragall, hem assistit a operacions semblants. Sembla que l'important no és la qualitat literària dels autors, sinó que es tracta, primer, de reduir-los a una sola idea i, a continuació, segons que la compartim o no, enaltir-los o bé denigrar-los. El saqueig es produeix quan determinats ciutadans que tan sols busquen en la literatura la ratificació del que pensen prenen els escriptors en va i els redueixen a eslogans petrificats. Com diu Martínez-Gil: «Malament rai, però, si entenem el nostre llegat literari i cultural d'aquesta manera, si hem de llegir o no Espriu o Maragall segons si som iberistes, separatistes, espanyolistes o el que sigui.»

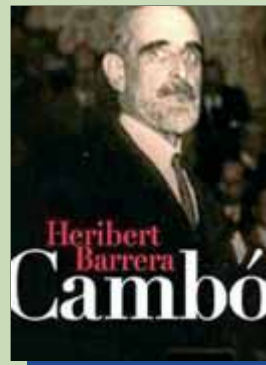
Crisi de les elits

Lúcida interpretació de la impossibilitat de les polítiques regeneradores del catalanisme d'orientació espanyola

XAVIER FERRÉ xferre@presencia.cat

El testament polític d'Heribert Barrera ha estat la crítica fonamentada del pragmatisme com a concepció política. El pragmatisme que té com a objecte –a través de la catalanitat sentimental– legitimar l'espanyolitat política. El cas de Francesc Cambó, com a metàfora, és un esplèndid paradigma –sociovergent– sobre la via política regeneradora del sistema monàrquic estatal, amb prou elements de relació amb la Restauració Borbònica (1874-1931). Em refereixo a un règim articulat en partits de torn i la seva connexió amb les oligarquies financeres. El sentit de la interpretació política de Barrera, després d'una trentena d'anys de descentralització, és especialment útil (molt més que el memorialisme autojustificador) en una conjuntura on la misèria dels polítics-gestors explica, en bona part, l'actual crisi sistèmica del capitalisme.

L'assaig del científic republicà es basa en la bibliografia actualitzada sobre la vida política del líder de la Lliga (primer, com a Regionalista, i en temps republicans, com a Catalana) i del posterior Centro Constitucional. Construït –és fonamental el capítol quart: «la contradicció bàsica de la ideologia de Cambó: catalanisme i espanyolitat»– sobre l'eix conservadorisme social-pactisme-dualitat identitària, Cambó–i la seva 'antinòmia': ordre socio-polític i règim autonòmic– esdevé la trajectòria d'un fracàs polític d'un tècnic econòmic



«CAMBÓ»

Autor: HERIBERT BARRERA
Editorial: DÈRIA EDITORS
Pàgines: 976 / Preu: 26 €

Heribert Barrera analitza amb rigor i convicció un dels polítics més destacats del primer terç del segle XX: Francesc Cambó. Escrit amb la claredat que sempre va caracteritzar Barrera, conforma el seu testament polític.

HERIBERT BARRERA

(1917-2011). El dirigent històric d'ERC, que va ser el primer president del Parlament de la Generalitat restaurada, va deixar inèdita aquesta biografia d'un dels més controvertits polítics catalans. Barrera fa un retrat biogràfic, i sobretot polític, de Cambó

NOVETATS EDITORIALS



«DESPUÉS DEL CINE»

Autor: ÀNGEL QUINTANA
Editorial: ACANTILADO
Pàgines: 224 / Preu: 20 €

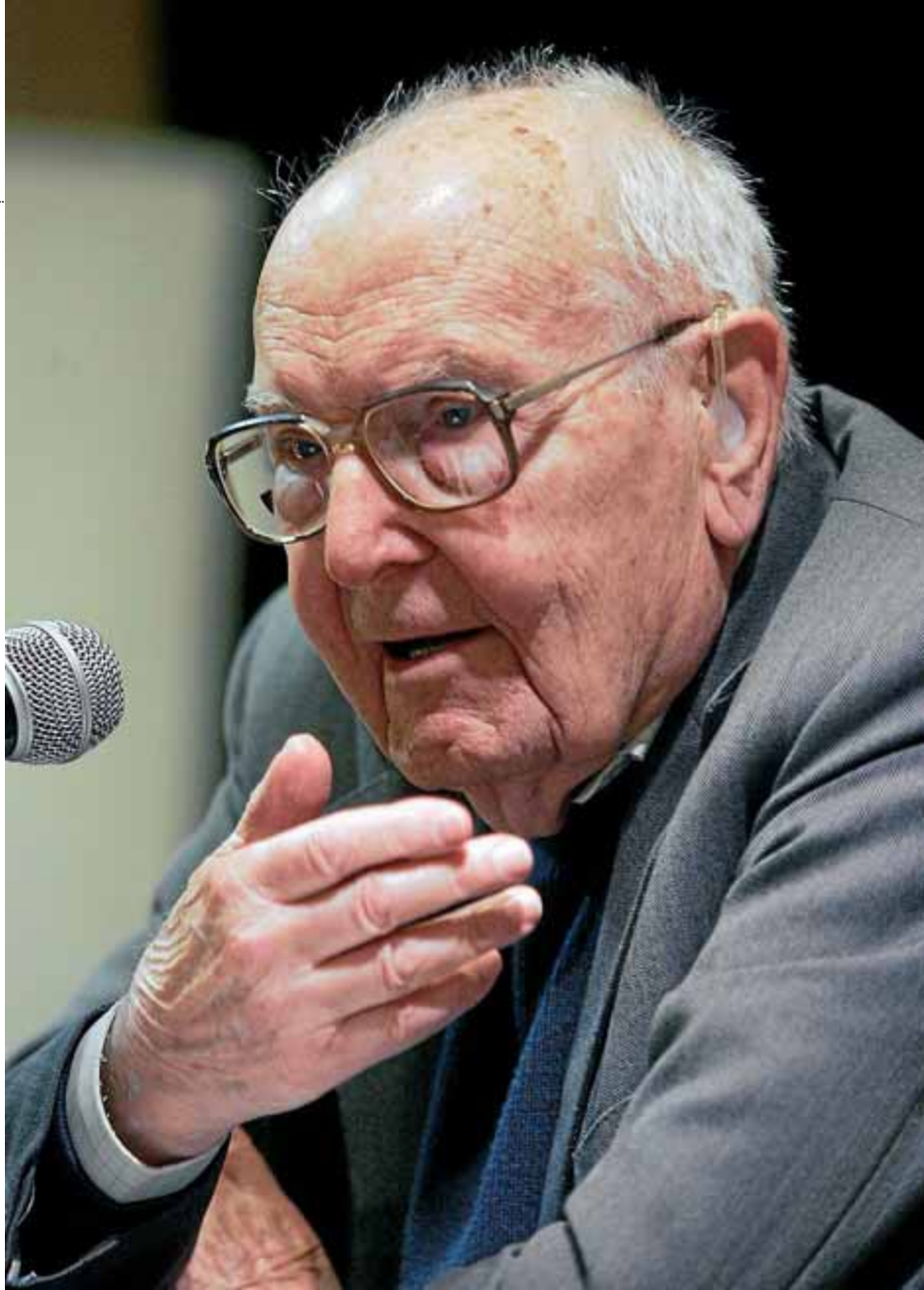
El 1995, el cinematògraf va complir cent anys i va començar una curiosa mutació: canviar els sistemes de producció, les formes de veure i el suport, que va passar del cel·luloide al digital. *Después del cine* és una reflexió sobre aquesta transformació, que no és únicament tecnològica –la substitució de la fotografia en moviment per la imatge pixelada–, sinó també cultural.



«FES-TE GRAN»

Autor: BEN BROOKS
Traducció: ERNEST RIERA
Editorial: EMPÚRIES
Pàgines: 283 / Preu: 14 €

En Jasper vol tirar endavant a la vida, però té mil coses al cap: els exàmens de final de curs, la mare, que el pressiona perquè sigui el millor, les visites setmanals al psicòleg, les drogues, els suïcidis a YouTube i rotllos d'una nit. I, a sobre, el seu padastre, que és un assassí. Al costat de la seva millor amiga, Tenaya, en Jasper anirà madurant una mica.



Heribert Barrera, durant una conferència que va fer a Can Fabra de Barcelona, el gener del 2010. / FRANCESC MENCION - EL PUNT AVUI

–la formació d'equips d'estudi i prospectiva– i d'un mecenes cultural –la impagable col·lecció de textos clàssics de la Fundació Bernat Metge– que entenia la intervenció cívica com una funció pròpia de les elits.

Un fracàs explicable pel desconeixement del l'Espanya real, per la identificació cambo-

niana amb els paràmetres socials aristocràtics de la doctrina d'Antonio Cánovas del Castillo i per l'adscripció a la burgesia, que es basava en la creença, gairebé metafísica, que un estat (amb una concepció de la societat propera a l'Antic Règim), organitzat des de l'assimilacionisme nacionalitari, podia im-

pulsar la modernització econòmica i política: «L'autonomia de Catalunya no hauria d'ésser una concessió arrencada per força a un poder feble sinó una fórmula que consagrés una íntima entesa.» A partir d'aquesta hipòtesi, l'assaig –fonamentat en la consulta dels Discursos i les essencials Meditacions del líder regionalista– descabdella la ideologia contrarevolucionària de Cambó, que justificava, per pura funcionalitat economicopolítica, les dictadures feixistes emergents a l'Europa dels anys vint. Però la reflexió també analitza detalladament la concepció política internacional aliadòfila en la Segona Guerra Mundial i qüestiona, amb un oportú passatge comparatiu: la crisi intervencionista del Partido Reformista de Miquel Roca, la viabilitat de l'intervencionisme reformista.

L'actitud política de Francesc Cambó, o el sotmetiment autojustificat del sentiment (catalanitat) a la convicció (realisme polític), ha estat estudiada d'una manera excel·lent –en un context dels anys trenta marcat per l'hegemonia nacional popular– per Andreu Nin i Joaquim Maurín. Ara, amb la visió liberal d'Heribert Barrera, l'enfocament del regionalisme com a tàctica depassada per les necessitats econòmiques i geopolítiques imperants, pot ser d'utilitat per a les capes mitjanes, els encarregats de formar polítiques emprenedores i els amplis sectors culturals que encara creuen en el miratge neocolonial de l'«encaix» i en l'elucubració petitburgesa de l'independentisme tranquil.



«EL REDEMPTOR»

Autor: JO NESBØ
Traducció: LAIA FONT
Editorial: PROA
Pàgines: 496 / Preu: 19,50 €

Som a Oslo en ple hivern. Fa fred i les lluminàries de Nadal fan més blanca la neu. En un concert benèfic, un assassí dispara un tret al cap a un membre de l'organització. El detectiu Harry Hole arriba tard al lloc del crim, però té la sort que el temporal ha fet tancar l'aeroport d'Oslo: l'assassí no podrà fugir, ni tampoc cobrar pel seu crim, perquè s'ha equivocat de víctima.



«RAONS DE SANG I FOC»

Autor: PEP CASTELLANO
Editorial: BROMERA
Pàgines: 216 / Preu: 19 €

Saïda posseeix la virtut de ser la criatura més bonica i més dolça de tota la moreria de Castelló. El seu destí, però, defuig la bondat i l'alegria que inspiren els seus ulls. Un terrible assassinat marcarà la seua vida. Un secret cruel que no podrà compartir mai amb ningú, ni tan sols amb la persona que més estima. Pot l'amor triomfar per damunt dels credos? Pot l'alegria de viure vèncer el dolor?



«NOTES D'UN ESTUDIANT QUE VA MORIR BOIG»

Autor: SEBASTIÀ JUAN ARBÓ
Editorial: CLUB EDITOR
Pàgines: 124 / Preu: 15 €

Aquest és el diari d'un inadaptat en plena rebel·lió contra el món. No pas un diari convencional, sinó un calidoscopi de trossos de vida íntima esgarriada en la gran ciutat; un aplec de fotogrames que capten, sota la calma de la gent obedient, la bogeria d'un món a punt d'estimar-se. Escrita el 1933, aquesta obra de primer ordre podria ser d'un jove artista d'avui.